

Yksityisteiden valtionavustukset

Yksityisteiden valtionavustukset

Suunnittelu- ja toteuttamisvaiheen ohjaus

Kansikuva Pohjan yksityistie Enon kunnassa: Kirsti Suniala

ISBN 951-803-286-6
TIEH 2000011-v-04

Oy Edita Prima Ab
Helsinki 2004

Julkaisua myy:
asiakaspalvelu.prima@edita.fi
puh. 020 450 011
fax. 020 450 2470

TIEHALLINTO
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puhelinvaihde 0204 22 11

VASTAANOTTAJA
Tiepiirit

SÄÄDÖSPERUSTA
Yksityistielaki 109 §

KORVAA/MUUTTA
Yksityisteiden valtioneapu, käsikirja 39/1998

KOHDISTUVUUS
Tiehallinto, kunnat, tiekunnat

VOIMASSA
1.5.2004 - toistaiseksi

ASIASANAT
yksityistiet, valtionavustukset, kunnossapito, parantaminen

Yksityisteiden valtionavustukset

Yksityistielaki ja -asetus ovat keskeisimmät säädökset, jotka ohjaavat yksityisteiden valtionavustusten myöntämistä. Niiden lisäksi on olemassa muita säädöksiä, jotka ohjaavat valtioneaputoimintaa. Vuoden 2004 alusta voimaantullut hallintolaki on aiheuttanut viimeisimmät muutokset valtionavustusten haku- ja myöntämismenettelyihin.

Ohjeessa käsitellään yksityisteiden valtioneapukelpoisuutta sekä parantamisen ja kunnossapidon valtionavustuksia. Niihin liittyvät hakumenettelyt, hakemusten käsittelyyn, päätöksentekoon ja valtionavustusten maksamiseen liittyvät Tiehallinnossa noudatettavat periaatteet ja käytännöt on käsitelty mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Ohjeeseen on koottu myös muita tärkeimpiä säädöksiä, jotka valtionavustusta saavien tahojen on otettava toiminnassaan huomioon. Lisäksi on käsitelty lyhyesti muita yksityistienpidon rahoitusmahdollisuuksia. Julkaisu toimii ohjeena niille henkilöille, jotka Tiehallinnossa käsittelevät yksityistielain mukaisia valtionavustusasioita.

Tiekunnille ja kunnille se antaa neuvoja ja ohjeita Tiehallinnon menettelytavoista yksityisteiden valtionavustusasioissa. Tarkempia neuvoja ja ohjeita antavat tiepiirien yksityisteiden valtionavustusasioita käsittelevät asiantuntijat.

Johtaja

Aulis Nironen

Liikenteen palvelujohtaja

Lea Virtanen

LISÄTIETOJA

Tiepiirien yksityistieavustusten käsittelijät, puh. 0204 22 11
Oili Kataja, puh. 0204 22 2405

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Suomen Kuntaliitto
Suomen Tieyhdistys
Johto
Työryhmän jäsenet

ALKUSANAT

Valtaosa yksityisteistä on haja-asutusalueilla, mutta niitä on myös kaupunkien ja muiden kuntien taajamien lähialueilla ja jopa asemakaava-alueilla. Aiemmin yksityistiet miellettiin lähes pelkästään maa- ja metsätalouden kuljetustarpeiden hoitajiksi. Nykyään monilla teillä muunlainen yritystoiminta, pysyvät taloudet ja vapaa-ajan asunnot ovat nousseet merkittävimmäksi osakaryhmäksi. Maa- ja metsätalouden merkitys on yksityisteillä toki edelleen suuri. Puutavarasta valtaosa lähtee liikkeelle yksityistien varresta. Maa- ja metsätalous mitoitaa tienpitoa. Raskas liikenne vaatii rakenteellisesti hyvän tiestön.

Valtion yksityistieavustuksilla halutaan turvata yksityistieverkon kunnan säilyminen. Samalla voidaan vähentää yksittäisille tieosakkaille aiheutuvaa tienpitorasitusta. Valtion- ja kunnanavustukset ovat myös eräänlainen maksu yksityisteiden satunnaisesta yleiskäytöstä.

Valtionavustusjärjestelmää on vuosien mittaan useampaan otteeseen teknisesti muutettu. Viimeisimmät muutokset järjestelmään on tehty vuonna 1995. Valtionavustus on harkinnanvaraista. Avustusta voidaan myöntää tien kunnossapitoon ja tien parantamiseen. Uuden tien rakentamista ei avusteta yksityistielain perusteella.

Valtionavustuskelpoisia yksityisteitä on yli 17000 kpl yhteispituudeltaan 55000 km. Niiden varrella on 190000 pysyvästi asuttua taloutta ja saman verran vapaa-ajan asuntoja.

Tähän julkaisuun on koottu tärkeimmät ohjeet yksityistielain mukaisista valtionavustuksista. Lisäksi on lyhyesti käsitelty myös muita yksityistienpidon rahoitusmahdollisuuksia.

Julkaisun on laatinut Tiehallinnon asiantuntijatyöryhmä, johon ovat kuuluneet

Palvelupäällikkö	Oili Kataja	Keskushallinto, puheenjohtaja
Liikenteen palvelupäällikkö	Hannu Tolonen	Oulun tiepiiri
Viranomaispalveluvastaava	Sirkka Lahtinen	Hämeen tiepiiri
Yksityistiemestari	Aija Uusoksa	Savo-Karjalan tiepiiri
Yksityistietarkastaja	Pipsa Saarela	Keski-Suomen tiepiiri
Suunnittelija	Kirsti Suniala	Keskushallinto
Ylitarkastaja	Heidi Hillner	Keskushallinto

Myös muut Tiehallinnon asiantuntijat ovat osallistuneet julkaisun laatimiseen työn eri vaiheissa. Työryhmän konsulttina on toiminut DI Esko Hämäläinen Suomen Yksityistiepalvelusta. Ohjeluonnoksesta pyydettiin lausunnot Suomen Kuntaliitolta, kaikilta tiepiireiltä ja kolmelta tieisännöitsijältä.

Helsinki, helmikuu 2004

Tiehallinto
Liikenteen palvelut

Sisältö

1	LAIT JA ASETUKSET	11
1.1	Yksityistielaki ja -asetus	11
1.2	Hallintolaki	11
1.3	Julkisuuslaki ja henkilötietolaki	12
1.4	Muut säännökset	12
2	TEIDEN AVUSTUSKELPOISUUS	13
2.1	Valtionavustuslain säännökset	14
2.2	Muut velvoitteet	14
3	KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN	16
3.1	Vanhat ja uudet asiakkaat	16
3.2	Kunnossapidon avustusehdot	17
3.2.1	Liikenteellisesti merkittävät tiet	17
3.2.2	Pysyvän asutuksen pääsytiät	18
3.3	Avustushakemus	19
3.4	Tien kunnossapitoluokka	19
3.5	Avustuspäätös	20
3.6	Avustuksen suuruus	21
3.7	Avustuksen maksaminen	22
3.8	Maastotarkastukset	22
4	ERITYISKOHTEIDEN AVUSTAMINEN	23
4.1	Avustuksen suuruus	23
4.2	Avustuksen maksaminen	23
4.3	Erytyiskohteiden hyväksyttävät kustannukset	23
5	PARANTAMISHANKKEIDEN AVUSTAMINEN	23
5.1	Avustushakemus	23
5.2	Suunnitelman laatiminen	23
5.3	Avustuspäätös	23
5.4	Hankkeen toteuttaminen	23
5.5	Kilpailuttaminen	23
5.6	Avustuksen maksaminen	23
6	SILTOJEN PARANTAMISEN AVUSTAMINEN	23
6.1	Siltojen tarkastukset	23
6.2	Siltojen kunnostaminen ja parantaminen	23
6.3	Avustuksen hakeminen	23
6.4	Suunnitelman laatiminen	23
6.5	Töiden toteuttaminen	23

7	MUUT RAHOITUSMAHDOLLISUUDET	23
7.1	Kunnanavustukset kunnossapitoon	23
7.2	Kunnanavustukset parantamishankkeisiin	23
7.3	Työllisyyslain mukaiset avustukset	23
7.4	Metsäteiden avustukset	23
7.5	Maatilalain mukaiset avustukset	23
7.6	EU-hankerahoitus	23
7.7	Muut rahoitusmahdollisuudet	23
<u>LIITE: YKSITYISTIELAIN JA -ASETUKSEN KESKEISET SÄÄNNÖKSET</u>		<u>23</u>

1 LAIT JA ASETUKSET

Yksityisteiden valtionavustustoimintaa säätelevät luonnollisesti ennen kaikkea yksityistielaki (358/1962) ja yksityistieasetus (1267/2000). Sekä valtionavustusviranomaisen että avustusta hakevan tiekunnan on kuitenkin tunnettava laajalti myös muuta lainsäädäntöä. Tässä julkaisussa esitetään keskeiset valtionavustuksiin liittyvät säännökset mm.:

- hallintolaista (434/2003)
- julkisuuslaista (621/1999)
- henkilötietolaista (523/1999)
- valtionavustuslaista (688/2001)
- hankintalaista (1505/1992)

1.1 Yksityistielaki ja -asetus

Yksityistielaisissa säädetään tieoikeuksien perusteista, tienpitovelvollisuudesta ja sen jakamisesta tieosakkaiden kesken, erilaisista toimitusasioista sekä valtion- ja kunnanavustuksista. Valtionavustuksia koskevat säännökset löytyvät lain 13 luvusta. Tarkemmat säännökset valtionavustuksista löytyvät yksityistieasetuksen 2 luvusta.

Yksityistielain ja -asetuksen avustustoimintaa koskevat säännökset on esitetty yksityiskohtaisesti kussakin avustusasiakohdassa sekä koottu myös tämän julkaisun liitteeseen.

Yksityistielain ja -asetuksen mukaisen valtionavustusjärjestelmän tehtävien hoitamista varten Tiehallinto ylläpitää valtionavustuskelpoisista yksityisteistä erityistä rekisteriä (YA-rekisteri), joka sisältää yleistiedot tiestä ja sen liikennettä aiheuttavista tekijöistä, mm. pysyvästä asutuksesta ja loma-asutuksesta. Rekisterin avulla maksetaan sekä kunnossapidon että parantamishankkeiden avustukset.

1.2 Hallintolaki

Hallintolain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. Yksityisteiden avustusasioissa tiepiirit kohtelevat asiakkaitaan eli tiekuntia tasapuolisesti ja puolueettomasti sekä käyttävät toimivaltaansa oikein.

Tiepiirit antavat tarpeen mukaan tiekunnille maksutonta neuvontaa avustusasioissa. Jos asia ei kuulu tiepiirin toimivaltaan, se opastaa asiakkaan toimivaltaisen viranomaisen luo. Usein neuvonhaku käytännössä kuitenkin kannattaa aloittaa oman kunnan yksityistieasioiden hoitajasta.

Avustushakemukset ja muut asiat on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Tiepiirin on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Viranomaispäätöksissä ja neuvonnassa on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Vuoden 2004 alussa voimaan tulleessa hallintolaissa säädetään viranomaisten tekemistä tarkastuksista ja niissä noudatettavista menettelyistä. Laissa määritellään viranomaisen velvollisuudet ja asianosaisten oikeudet tarkastusta tehtäessä.

1.3 Julkisuuslaki ja henkilötietolaki

Asiakirjojen julkisuudesta ja asianosaisten tiedonsaantioikeudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Tiepiirille jätetty avustushakemus tulee julkiseksi, kun se on kirjattu tiepiirissä saapuneeksi. Hakemuksen käsittelyyn liittyvä valmisteluaineisto ei ole julki- ta ennen päätöksentekoa. Avustuspäätös ja sen käsittelyä varten laaditut muistiot, pöytäkirjat ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös on allekirjoitettu.

Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään.

Tiehallinnon yksityisteiden avustusrekisteristä (YA) ei anneta tiekuntien yhteyshenkilöiden henkilötietoja. Tiekuntien rekisteröidyt nimi- ja osoitetiedot voidaan luovuttaa mm. tiedotus-, tutkimus- ja muihin hyväksyttäviin tarkoituksiin, ei kuitenkaan pelkästään suoramarkkinointia varten. Tiekunta voi kieltää osoitetietojensa luovuttamisen ilmoittamalla siitä tiepiiriin.

1.4 Muut säännökset

Valtionavustuslain ja hankintalain säännösten sisältö ja merkitys on esitetty jäljempänä teiden valtionavustuskelpoisuuden ja yleisten valtionavustusehtojen kohdalla.

Yksityistielain mukaan kunta päättää omista yksityistieavustuksistaan ja avustusehdoistaan sekä mahdollisista hoitosopimuksista. Kunnanavustukset ovat täysin harkinnanvaraisia. Kunnanavustuksien myöntämisessä ja siihen liittyvässä päätöksenteossa noudatetaan muutoin kuntalain säännöksiä.

2 TEIDEN AVUSTUSKELPOISUUS

Avustusta voidaan myöntää liikenteellisesti merkittävälle tielle ja pysyvän asutuksen pääsyteille. Tietä koskevien asioiden hoitamista varten täytyy olla perustettu tiekunta. Järjestäytymätön tie ei siis voi saada valtionavustusta. Tiekunta voidaan perustaa kunnan tielautakunnan toimituksessa tai maanmittaustoimiston yksityistietoimituksessa.

Avustettavan tien täytyy olla autolla-ajokelpoinen. Auto tarkoittaa käytännössä henkilöautoa. Tien pitää siis olla olemassa, pelkkä tieoikeus ilman rakennettua tietä ei vielä oikeuta avustuksiin. Yksityistie voi olla myös polkutie, jolla ei ole tarkoitukseen liikkua autolla. Polkutie ei voi saada avustuksia. Sen sijaan autolla ajettavaksi tehtävä talvitie (jäätie) voi saada avustusta.

Avustusta ei myönnetä sellaiselle tielle tai tien osalle, joka on pelkästään maa- tai metsätalouskäytössä tai johtaa vain vapaa-ajan asunnoille. Pysyvän asutuksen pääsyteillä kunnossapitoavustusta voidaan myöntää siis vain viimeiseen pysyvästi asuttuun talouteen saakka. Tällaisella tiellä myös avustettavan parantamishankkeen täytyy olla pysyvän asutuksen käyttämällä tieosalla.

Avustusta ei myönnetä lainkaan asemakaava-alueella olevalle tielle tai sen osalle.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää se tiepiiri, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on.

Tien avustuskelpoisuuspäätös on voimassa toistaiseksi. Jos tie tai sen osa ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää täytä avustusehtoja, päätös lakkautetaan. Tiekuntaa kuullaan ennen päätöksentekoa.

Asemakaava-alueella (ranta-asemakaavaa lukuun ottamatta) olevalta tieltä tai sen osalta avustuskelpoisuuspäätös lakkautetaan sen jälkeen, kun kunta on ottanut tienpidon hoitaakseen tai kun kaavan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta.

Tässä julkaisussa puhutaan tiekunnasta avustuksen hakijana ja saajana. Yksityistieasetuksen 21 §:n perusteella tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta. Tienpitosopimus voi koskea tien kunnossapitoa tai sen parantamista tai molempia. Tällöin kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä valtionavustuksen hakemisesta, maksamisesta ja muutoksenhausta tiekunnan osalta säädetään. Eli tällöin tässä julkaisussa kuntaa koskevat tiekunnan osalta annetut menettelytapaohjeet.

Tehdystä tienpitosopimuksesta riippumatta tiekunta on edelleen yksityistielaisa tarkoitettu vastuullinen tienpitäjä. Tarvittavat päätökset on siten yleensä tehtävä tiekunnan kokouksessa, vaikka kunta käytännössä avustusasiat hoitaisikin.

2.1 Valtionavustuslain säännökset

Yksityistielain mukaisiin valtionapuihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa säädetään. Tiekunnan kannalta tämä merkitsee velvollisuutta antaa tiepiirille valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Tiekunnan tulee viipymättä ilmoittaa tiepiirille kaikista valtionavustuksen käyttöön vaikuttavista muutoksista.

Valtionavustuslain mukaan tiepiirin tiekunnalle myöntämä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää. Tiepiirin myöntämä valtionavustus ja esim. kunnan myöntämä julkinen tuki voi kuitenkin yhteismäärältään kattaa kokonaiskustannukset.

Tiepiirillä on tarvittaessa oikeus tehdä valtionapua saavan tiekunnan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Tiepiirillä on oikeus määrätä tiekunta palauttamaan jo maksettu avustus, jos tiekunta on antanut tiepiirille vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty tai muutoin olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Tiekunnan tulee itse viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Valtionavustuksen saajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

Tiepiiri voi antaa tarkempia ohjeita, jotka koskevat valtionavustuksen hakemista, tiekunnan toiminnan ja talouden selvittämisvelvollisuutta, valtionavustuksen maksamista, valtionavustuksen käyttöä ja valvonnan toteuttamista. Tiekunta on velvollinen noudattamaan näitä ohjeita.

Tiepiirin valtionapuasiasissa antamaan päätökseen ei saa suoraan hakea muutosta valittamalla. Tiepiirin päätökseen saa hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään tiepiirille. Vasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tiepiirin päätökseen saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee.

2.2 Muut velvoitteet

Tiekunnan on täytettävä kaikki avustuspäätöksessä asetetut ehdot ja velvollisuudet. Satunnainen yleinen liikenne tiellä on sallittava. Tiekunnan on tarvittaessa suostuttava tarkkailutienä antamaan Tiehallinnolle sen tarvitsemia tietoja tien kunnossapidosta.

Tien satunnaista käyttämistä ei saa kieltää sinä aikana, jota valtionavustus tai kunnanavustus koskee. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tiellä tai kunnossapitokustannuksia lisäävään muuhun toimintaan tiellä tarvitaan kuitenkin tiekunnan lupa. Jos ulkopuolisesta liikenteestä kuitenkin aiheutuu huomattavaa haittaa, voidaan liikennettä kunnan suostumuksella rajoittaa tai kieltää. Suostumuksen antamisesta päättää kunnassa yleensä sama viranomainen, joka päättää suostumuksesta liikennemerkin asettamiseen yksityistielle. Tällaisia suostumusasioita ei käsitellä yksityistielain mukaisessa tielautakunnan toimituksessa.

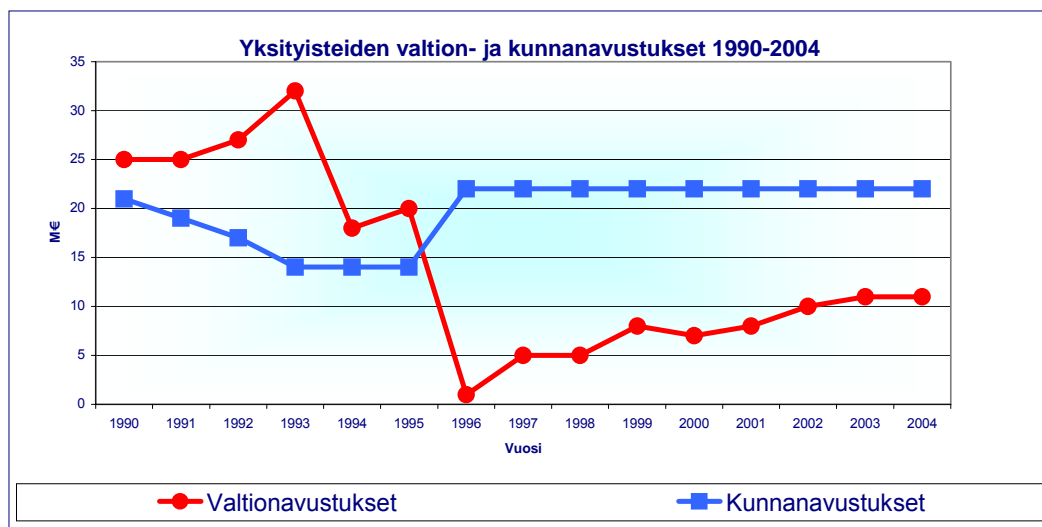
Tiehallinto voi yksityistielain 97a §:n perusteella valita valtionavustukseen oikeutettujen teiden joukosta teitä erityisiksi tarkkailuteiksi. Tällaiseksi tieksi valitun tien on annettava Tiehallinnolle sen tarvitsemat tiedot tiensä kunnossapidosta. Tarkkailuteiksi voidaan valita tie, josta on tehty valtionavustuskelpoisuuspäätös.

Kuva 1. Perusparannettu yksityistie.

3 KUNNOSSAPIDON AVUSTAMINEN

Valtionavustus yksityisteiden kunnossapitoon on harkinnanvarainen. Valtion talousarviossa osoitetaan määräraha yksityisteiden kunnossapidon ja parantamisen avustamiseen. Määrärahan kulloinkin suuruus ratkaisee sen kohdentamisen. Vuodesta 1996 lähtien määrärahaa on käytetty lauttapaikkojen, vuosittain purettavien siltojen ja talviteiden kunnossapidon avustamiseen sekä parantamishankkeiden avustamiseen. Vuosittaisia kunnossapitoavustuksia ei tänä aikana ole jaettu.

Kuva 2. Yksityisteiden valtion- ja kunnanavustuksien kehitys.

3.1 Vanhat ja uudet asiakkaat

Kaikkien tiekuntien kunnossapidon valtionavustuspäätökset lakkasivat ole-masta voimassa vuoden 1996 alussa. Valtionavustusta aiemmin saaneiden tiekuntien ei kuitenkaan ole tarvinnut hakea kunnossapitoavustusta uudelleen. Uudet avustuspäätökset on tehty tiepiireissä viran puolesta.

Tiekunnan valtionavustuskelpoisuus tarkastetaan, kun tiekunta hakee valti-onavustusta parantamishankkeeseen.

Niiden tiekuntien, jotka eivät aiemmin ole saaneet kunnossapitoavustusta tai parantamisavustusta täytyy tehdä uusi valtionavustuskelpoisuushakemus. Myönteisen avustuspäätöksen lisäksi tarvitaan riittävät määrärahat ennen kuin vuosittaisia kunnossapitoavustuksia voidaan maksaa. Valtionavustuskelpoi-suus ja tien kunnossapitoluokka kannattaa kuitenkin pitää ajan tasalla. Ne saattavat vaikuttaa kunnanavustuksen suuruuteen. Lisäksi tiekunta saa myös valtionavustuksiin liittyvät tarpeelliset tiedotteet tultuaan rekisteröidyksi Tiehallinnon yksityisteiden avustusrekisteriin.

3.2 Kunnossapidon avustusehdot

Seuraavissa luvuissa on esitetty yleiset avustusehdot, jotka tien pitää täyttää avustusta saadakseen. Tien pitää olla liikenteellisesti merkittävä tai pysyvän asutuksen pääsytie. Tiellä pitää olla tiekunta. Tien täytyy olla ajokelpoinen henkilöautolla.

Avustusta ei myönnetä pelkästään maa- tai metsätalouskäytössä olevalle tai pelkästään vapaa-ajan asunnoille johtaville teille tai niiden osille. Avustusta ei myönnetä myöskään asemakaava-alueella olevalle tielle tai sen osalle.

3.2.1 Liikenteellisesti merkittävät tiet

Yksityistieasetuksen 8 §:n mukaan tiellä on paikkakunnan liikenteessä huomattava merkitys, jos

- 1) tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen; tai jos
- 2) tien varrella on palvelulaitoksia tai muita merkittävästi liikennettä aiheuttavia toimintoja.

Tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen, kun tiellä on pysähtymättä tapahtuvaa päivittäistä läpikulkuliikennettä yleiselle tielle tai toiselle yksityistielle vähintään 20 moottoriajoneuvoa vuorokaudessa, ja läpikulkuliikenteen määrä ylittää tien pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen laskennallisen liikenteen määrän.

Tien varrella olevien palvelulaitosten tai muiden toimintojen (kauppa, posti, koulu, muut oppilaitokset, tuotantolaitokset, urheilupaikat, terminaalit, yms.) aiheuttama liikenne on merkittävää, kun tällaisen liikenteen määrä on vähintään 20 moottoriajoneuvoa vuorokaudessa, ja sen määrä ylittää tien pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen laskennallisen liikenteen määrän.

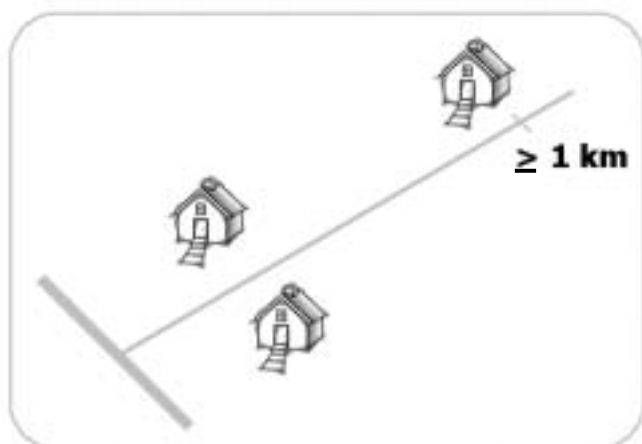
Edellä mainittujen liikennemääräehtojen täytyy täytyä koko avustettavan tien osalta siinäkin tapauksessa, että läpikulkuliikennettä tai muiden toimintojen aiheuttamaa liikennettä on vain osalla tietä. Tieosien liikenne otetaan huomioon niiden pituuksien suhteessa.

Tie voidaan erityisissä tapauksissa määritellä liikenteellisesti merkittäväksi, vaikka em. liikennemääräehdot eivät täytykään. Tällaisia teitä voivat olla esimerkiksi tiet, joilla on säännöllistä joukkoliikennettä.

3.2.2 Pysyvän asutuksen pääsytiät

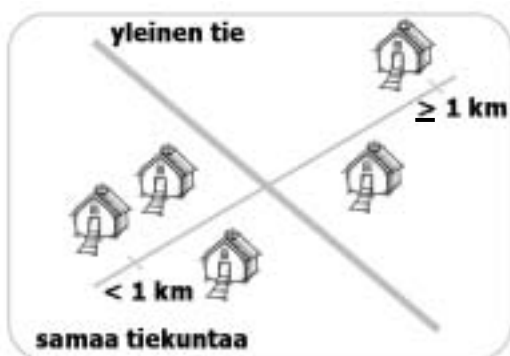
Pysyvän asutuksen pääsytienä pidetään asutuksen pääasiallista kulkuyhteyttä paikalliseen hallinto- tai palvelukeskukseen. Avustuskelpoisuuden ehtona on, että tie tai tien osa toimii pääsytienä yhtäjaksoisesti vähintään yhden kilometrin matkalla.

Tien vaikutuspiirissä on oltava vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta. Pysyvästi asuttuna taloutena pidetään asuntoa, jossa asutaan ympäri vuoden ja joka on väestötietolain (507/1993) väestötietojärjestelmään talletettu asuinpaikka.

Kuva 3. Kolme taloutta ja vähintään kilometri. Avustusehdot täyttyvät.

Jos tiekunnan tie koostuu toisistaan erillään olevista osista, arvioidaan jokaisen osan avustuskelpoisuus erikseen.

Kuvat 4 ja 5. Avustusehdot eivät täyty kummankaan tiekunnan tapauksessa.

Kun uusi yleinen tie jakaa valtionavustuskelpoisen yksityistien osiin, voi tie kokonaisuutena edelleen säilyttää avustuskelpoisuutensa. Asia ratkaistaan tapauskohtaisesti.

3.3 Avustushakemus

Kuten edellä jo on todettu, aiemmin valtion kunnossapitoavustusta saaneiden tiekuntien ei tarvitse tehdä uutta avustushakemusta.

Sen sijaan kaikkien niiden tiekuntien, jotka eivät aiemmin ole saaneet avustuskelpoisuuspäätöstä, on haettava sitä. Avustuksen hakemisesta pitää päättää tiekunnan kokouksessa. Käytännössä tiekunnan toimielin voi ilman tällaista etukäteen tehtyä päätöstäkin hakea avustuskelpoisuuspäätöstä, mutta asia ja avustuksen vastaanottaminen täytyy vahvistaa tiekunnan seuraavassa kokouksessa.

Avustusta on haettava Tiehallinnon tiepiiriltä kirjallisesti. Hakemus tehdään yksityisen tien valtionavustuskelpoisuus -lomakkeelle. Hakemuslomakkeita on saatavissa tiepiireistä ja Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet sekä julkishallinnon lomakepalvelusivulta www.lomake.fi. Myös monilla kunnilla on hakemuslomakkeita saatavilla.

Avustushakemuksen täyttämässä saa tarvittaessa neuvoja tiepiiristä.

Hakemuksessa ilmoitetaan perustiedot tiestä ja tiekunnasta sekä tien liikennemäärästä ja liikennettä aiheuttavista toiminnoista. Hakemukseen on liitettävä

- ajan tasalla oleva osakasluettelo, johon on merkitty tien vaikutusalueen pysyvä asutus
- kartta, johon on merkitty tie ja sen vaikutusalueen pysyvä asutus
- pöytäkirja tiekunnan perustamistoimituksesta

Hakemus on jätettävä tiepiirille viimeistään elokuun loppuun mennessä ennen sitä kalenterivuotta, jonka alusta avustusta haetaan. Vain erityisestä syystä tiepiiri voi käsitellä myös määräajan jälkeen jätetyn avustushakemuksen.

Hakemus tarkastetaan tiepiirissä, ja tarvittaessa hakijaa pyydetään annettavaan määräaikaan mennessä täydentämään antamia tietoja.

Hakemuksen perusteella tehdään myös maastotarkastus, johon tiekunnan edustajalle varataan mahdollisuus osallistua. Maastotarkastuksessa todetaan tien alku- ja päätekohta tai päätekohtat, tien pituus mittaamalla, tien vaikutusalueen pysyvä asutus sekä muut tien kunnossapitoluokitukseen liittyvät asiat. Tien liikennemäärä voidaan tarvittaessa selvittää etukäteen liikennelaskennoin.

3.4 Tien kunnossapitoluokka

Valtionavustuskelpoiset tiet jaetaan neljään kunnossapitoluokkaan. Tien kunnossapito-luokka määrätään sen kunnossapitotarpeen perusteella. Tien osat voivat kuulua eri kunnossapitoluokkiin.

Tien tai sen osan kunnossapitoluokka määritetään avustushakemuksessa esitettyjen ja tarkastettujen vaikutusalueen maankäyttö- ja liikennetietojen perusteella. Liikennettä aiheuttavista tekijöistä saa pisteitä seuraavan laskentakaavan mukaisesti:

$$P = A/3 + B/12 + C/150 + D/1000 + E/15 + F/5 + G/7 + H \cdot I/5 \cdot L + J \cdot I/50 \cdot L,$$

jossa

P	=	kokonaispistemäärä
A	=	pysyvästi asuttujen talouksien lukumäärä
B	=	vapaa-ajan asuntojen lukumäärä
C	=	peltopinta-ala hehtaareina
D	=	metsäpinta-ala hehtaareina
E	=	kevyt linjaliikenne ajoneuvoina viikossa
F	=	raskas linjaliikenne ajoneuvoina viikossa
G	=	läpikulkuliikenne ajoneuvoina vuorokaudessa
H	=	raskas erityisliikenne ajoneuvoina viikossa
J	=	kevyt erityisliikenne ajoneuvoina viikossa
I	=	erityiskohteen etäisyys tien tai sen osan alkupäästä kilometreinä
L	=	tien tai sen osan pituus kilometreinä

Erityisliikenteellä tarkoitetaan tien varrella sijaitseviin koulutus-, palvelu- tai tuotantolaitoksiin sekä terminaaleihin suuntautuvaa liikennettä.

Jos tie jakautuu liikenteellisesti selvästi erilaisiin osiin, kunnossapitoluokka määritetään kullekin osalle erikseen. Erillistä määrittystä ei kuitenkaan tehdä alle kilometrin pituiselle tien osalle.

Laskennassa saatu pistemäärä pyöristetään lähimpään täyteen kokonaisluukuun. Tien tai sen osan kunnossapitoluokka määräytyy saadun pistemäärän perusteella seuraavasti:

Pistemäärä		Kunnossapitoluokka
vähintään 20	≥ 20	1
10-19	≥ 10 mutta < 20	2
4-9	≥ 4 mutta < 10	3
alle 4	< 4	4

Tien kunnossapitoavustuksen suuruus määräytyy laskennallisesti tien tai tien osien kunnossapitoluokkien perusteella jäljempänä esitettävällä tavalla. Tiekunnan kannattaa tästä syystä ilmoittaa tiepiirille kunnossapitoluokitukseen mahdollisesti vaikuttavista muutoksista. Ilmoitus tehdään samalla lomakkeella, jolla valtionavustuskelpoisuutta haetaan.

3.5 Avustuspäätös

Tiepiiri ratkaisee valtionavustushakemuksen ennen sen vuoden loppua, jona se on jätetty. Päätöksessä määrätään tiepiirin mittauksen perusteella avustettava tiepituus ja tien kunnossapitoluokka tieosittain.

Myönteinen avustuspäätös ei vielä välttämättä merkitse oikeutta avustukseen. Varsinaiset avustusten maksatuspäätökset tehdään vuosittain erikseen valtion talousarviossa olevien määrärahojen perusteella.

Avustuspäätös lähetetään hakijalle tavallisena virkakirjeenä. Päätökseen liitetään oikaisuvaatimusosoitus.

Valtionavustuspäätös on voimassa toistaiseksi. Tiekunnan tulee viipymättä ilmoittaa tiepiirille kaikista merkittävistä muutoksista, jotka voivat vaikuttaa valtionavustuksen saamiseen ja määrään. Tällaisia muutoksia ovat mm.

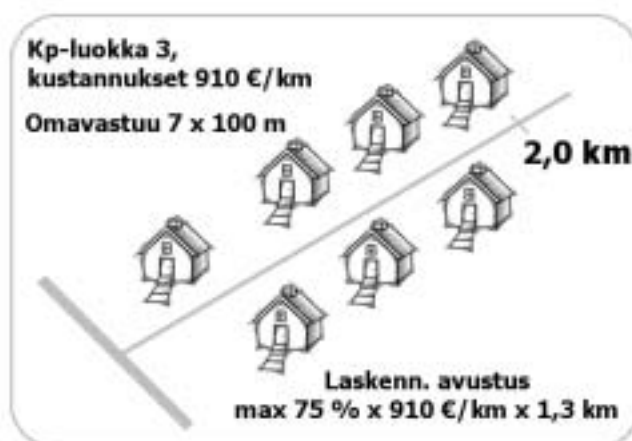
- tiekuntien yhdistäminen ja erottaminen
- uusien tieosien liittäminen tiekunnan tiehen
- muut tiepituuden muutokset
- pysyvästi asuttujen talouksien määrän muuttuminen

Valtionavustuspäätöksen tarkistaminen voi tulla vireille myös tiepiirin aloitteesta. Tällöin tiekuntaan kuullaan ennen asian ratkaisemista.

3.6 Avustuksen suuruus

Kunnossapitoavustuksen suuruus on liikenteellisesti merkittävillä teillä enintään 75 % tien laskennallisista kunnossapitokustannuksista.

Pysyvän asutuksen pääsyteillä tien avustuskelpoisesta pituudesta vähennetään 100 metriä kutakin sen vaikutuspiirissä olevaa pysyvästi asuttua taloutta kohti. Avustuksen suuruus on enintään 75 prosenttia tien jäljelle jäävän pituuden laskennallisista kunnossapitokustannuksista.

Kuva 6. Talouksien määrä vaikuttaa pääsyteillä avustuksen määräytymiseen.

Laskennallisia kunnossapitokustannuksia määritettäessä lähtökohtana käytettävät kunnossapidon kilometrikustannukset ovat vuoden 2002 kustannustasossa 910 euroa. Tiehallinto tarkistaa nämä kustannukset vuosittain maa-

rakennuskustannusindeksin muutoksen mukaisesti, kun vuosittaisia kunnossapidon avustuksia ryhdytään maksamaan.

Kunnossapitoluokittain kilometrikustannukset määritetään 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten perusteella käyttäen seuraavia kertoimia:

Kunnossapitoluokka	Kerroin	Kilometrikustannus, euroa v. 2002 kustannustasossa
1	1,50	1365,00
2	1,25	1137,50
3	1,00	910,00
4	0,75	682,50

3.7 Avustuksen maksaminen

Jos valtion talousarviossa on riittävästi määrärahoja kunnossapitoavustusten maksamiseen, päättää Tiehallinto ensin avustusten kohdentamisesta. Avustukset voidaan jakaa kaikille teille tai niitä voidaan eri vuosina kohdistaa erityyppisille teille. Jaossa voidaan myös tarvittaessa vuorotella teiden kesken.

Tiepiiri maksaa valtionavustuksen tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille mahdollisuuksien mukaan viimeistään kunnossapitovuoden joulukuussa. Avustus maksetaan täysinä euroina alaspäin lähimpään euroon pyöristettynä. Pienin maksettava avustus on 10 euroa.

Avustus maksetaan kunnalle, jos kunta ja tiekunta ovat tehneet yksityistieasetuksen 21 §:n mukaisen sopimuksen tienpidosta ja avustuksen hakeemisesta.

Tiepiiri laatii vuosittain tehdyistä avustus- ja maksatuspäätöksistä yhteenvedon ja lähettää sen tiedoksi alueensa kunnille.

3.8 Maastotarkastukset

Tiepiiri valvoo valtionavustusta saavien teiden kunnossapitoa yksityistieasetuksen mukaisesti vähintään kerran kolmessa vuodessa tiellä pidettävässä tarkastuksessa. Tiepiiri varaa tiekunnan edustajille tilaisuuden osallistua tarkastukseen. Tarkastukset tehdään tiepiirin aikataulun mukaisesti. Tiekunnan edustajien este osallistua tarkastukseen ei ole peruste muuttaa tiepiirin ilmoittamaa ajankohtaa.

Tarkastuksen yhteydessä voidaan mahdollisuuksien mukaan antaa tiekunnan edustajille tienpitoon ja valtionavustuksiin liittyviä ohjeita ja neuvoja.

Maastotarkastukset liittyvät kunnossapitoavustuksen käytön valvontaan. Maastotarkastuksia ei välttämättä tehdä niinä aikoina, kun kunnossapitoavustuksia ei määrärahasyistä voida maksaa.

Hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuksen käytännön toteuttamisesta ja asianosaisen oikeuksista tarkastusta tehtäessä. Hallintolain mukaan tiepiiri on velvollinen ilmoittamaan tiekunnalle tarkastuksen aloittamisajankohdasta kirjallisesti. Tiekunnan edustajalla on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää tarkastajalle mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Tarkastajan on viipymättä tarkastuksen päätyttyä laadittava pöytäkirja, johon on kirjattava tarkastuksen kulku ja keskeiset havainnot. Pöytäkirja annetaan tiedoksi tiekunnan ilmoittamaan osoitteeseen.

Kuva 7. Rautatien tasoristeys yksityistiellä.

4 ERITYISKOHTEIDEN AVUSTAMINEN

Yksityistiehen voi kuulua lauttapaikka, jossa vesistön ylitys tapahtuu lossilla tai lautta-aluksella. Lossin kulkua ohjataan rannalta rannalle ulottuvalla vaijerilla. Lautta-alus on vapaasti ohjattava. Lautta on yhteisnimitys losseille ja lautta-aluksille.

Valtionavustusta saavia lauttapaikkoja on viime vuosina ollut yhteensä 18. Lauttapaikka voidaan talvella korvata jäätiellä.

Myös muut kuin lauttapaikkaa korvaavat jäätiet voivat saada valtionavustusta. Jäätien pitää yleensä liittyä valtionavustuskelpoiseen yksityistiehen. Vain erityisistä syistä voidaan avustusta myöntää erillisille, pelkästään jäätietä ylläpitävälle tiekunnalle. Avustettavia jääteitä, mukaan lukien lauttapaikkoja korvaavat jäätiet, on viime vuosina ollut yhteensä nelisenkymmentä.

Valtionavustuskelpoisilla yksityisteillä on edelleen myös pari jokien jäidenlähdön alta vuosittain purettavaa siltaa.

Kaikki nämä erityiskohteet aiheuttavat tiekunnille niin merkittäviä kustannuksia, että niiden avustaminen on katsottu välttämättömäksi myös silloin, kuin teiden kunnossapitoa muutoin ei ole määrärahasyistä voitu avustaa.

Avustuksen haku- ja myöntämismenettely on sama kuin edellä luvussa 4 esitetty. Hakemuslomakkeesta löytyy oma kohta näille erityiskohteille. Myös erityiskohteiden myönteinen avustuspäätös on voimassa toistaiseksi. Vain avustuksen maksatusta haetaan vuosittain.

4.1 Avustuksen suuruus

Lauttapaikan ja myös lauttapaikkaa korvaavan jäätien sekä vuosittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia ja muun jäätien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista. Käytännössä avustukset on maksettu näiden enimmäisprosenttien mukaisesti.

4.2 Avustuksen maksaminen

Yksityistieasetuksen 14 §:n mukaan tiekunnan on toimitettava lauttapaikan, vuosittain purettavan sillan ja talvitien osalta tiepiirille selvitys kunnossapitovuoden kustannuksista viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Tiepiirille toimitettavaan selvitysaineistoon kuuluvat tulo- ja menotositteet, tase, tuloslaskelma, kokouspöytäkirjat ja tilintarkastajien lausunto.

Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa yksityistiekunnille enakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista lasketusta avustuksesta. Täysimääräiseen enakkomaksuun tiekunnalla ei ole automaattisesti oikeutta. Tiepiiri maksaa ennakkoa harkintansa mukaan. Ennakot maksetaan viimeistään kunnossapitovuoden toukokuussa.

Edellisen kunnossapitovuoden avustuksen loppuerä maksetaan myös toukokuussa. Avustus maksetaan täysinä euroina alaspäin lähimpään euroon pyöristettynä.

Vuosi	Kustannukset	Laskennallinen ennakko	Maksettava ennakko	Ed. vuoden loppuerä	Maksetaan toukokuussa
0	100
1	100	64	64
2	200	64	64	16	80
3	150	128	64	96	160
4	100	96	64	56	120
jne	..	64	64	16	80

Taulukko 1. Esimerkki vuosittaisten kustannusvaihtelujen huomioon ottamisesta lauttapaikan ennakkojen maksamisessa.

4.3 Erityiskohteiden hyväksyttävät kustannukset

Lauttapaikkojen (lossit, lautat) avustukseen oikeuttavat kustannukset ovat:

- kuljettajien palkat henkilösivukuluineen
- työterveyshuolto
- kuljettajien ammattitaidon ylläpitämiseen liittyvät lakisääteiset kurssit
- poltto- ja voiteluaineet
- lauttapaikan sähkökulut
- lauttapaikan puhelinkulut
- lautan vakuutukset
- lossin tai lautan vuokrat
- lossin tai lautan kunnossapitomenot
- laiturin ja muiden rakenteiden kunnossapito

Avustus maksetaan lauttapaikan nettomenoista. Tiekunnan kokonaismenoista vähennetään:

- tiekunnan muut kuin lauttapaikkaan liittyvät kustannukset
- tiekunnan hallintomenot
- lainanhoitokulut
- edustuskulut
- tiekunnan saama polttoaineveron palautus
- Kelalta saatavat korvaukset
- lautan tai lossin käyttäjiltä perityt ylitysmaksut
- korkotulot
- osinkotulot
- saadut lahjoitukset
- vakuutusmaksujen hyvitykset

Jätteiden ja vuosittain purettavien siltojen osalta hyväksytään välittömät jäätien tekemiseen ja kunnossapitoon sekä purettavan sillan poistamiseen, varastointiin ja uudelleenasetukseen liittyvät kustannukset.

Jos työ tehdään tieosakkaiden omana työnä tiemaksuja vastaan, syntyy tiekunnan kirjanpitoon tosite. Siitä on käytävä ilmi

- tieosakkaan nimi
- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- työmäärä
- yksikköhinta
- yhteishinta
- mahdollinen arvonlisäveron osuus
- kuitattujen tiemaksujen määrä

Talkoilla tehdystä työstä on laadittava erillinen selvitys. Talkootöistä on pidettävä yksityiskohtaista tuntikirjanpitoa, josta käyvät ilmi

- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- tekijän nimi
- kunkin tekijän työmäärä tunteina ja työn arvo euroina

Kunkin työntekijän pitää vahvistaa kirjanpito omalta osaltaan. Koko tuntikirjanpidon vahvistaa hoitokunnan puheenjohtaja tai toimitsijamies.

Tiehallinto noudattaa talkootyön arvon määrittelyssä maa- ja metsätalousministeriön asetusta maaseudun kehittämishankkeisiin myönnettävän tuen kohdentamisesta (295/2003). Sen mukaan talkootyön arvo on enintään 8,50 €/h tavanomaisessa työssä, enintään 13,50 €/h koulutusta ja kokemusta vaativassa työssä sekä traktori/vastaava kone + kuljettaja enintään 25 €/h ja kaivinkone + kuljettaja enintään 34 €/h.

Kuva 8. Lossiranta.

5 PARANTAMISHANKKEIDEN AVUSTAMINEN

Valtionavustus yksityisteiden parantamiseen on harkinnanvarainen. Valtion talousarviossa osoitetaan määräraha yksityisteiden kunnossapidon ja parantamisen avustamiseen. Määrärahan kulloinenkin suuruus ratkaisee sen kohdentamisen ja jaon kunnossapidon ja parantamisen kesken.

Voidakseen saada avustusta parantamishankkeeseensa on tien ensinnäkin täytettävä yksityistielaisissa ja -asetuksessa säädetyt avustusehdot, jotka on esitetty edellä luvuissa 3 ja 4.

Tiellä pitää siis olla tiekunta. Tien täytyy olla ajokelpoinen henkilöautolla. Tien pitää täyttää liikenteellisesti merkittävän tien tai pysyvän asutuksen pääsytien kriteerit ja avustusehdot.

Avustusta ei myönnetä pelkästään maa- tai metsätalouskäytössä olevalle tai pelkästään vapaa-ajan asunnoille johtaville teille tai niiden osille. Avustusta ei myönnetä myöskään asemakaava-alueella olevalle tielle tai sen osalle. Vaikka tie ja sen parantamishankkeet suurimmalta osaltaan olisivat avustuskelpoisia, ei tällaisilla avustuskelvottomilla tienosilla olevia parantamistöitä avusteta.

Yksityistieasetuksessa on tarkemmin säädetty, minkälaisiin tarkoituksiin avustusta voi saada. Valtionavustusta tien parantamiseen voidaan harkinnan mukaan antaa tien, siihen kuuluvien alueiden sekä rakenteiden ja laitteiden, erityisesti siltojen, vaurioitumisesta johtuviin töihin, joiden ei voida katsoa kuuluvan tien kunnossapitoon.

Parantamisavustusta voi siis saada lähinnä vaurioiden korjaamiseen tai vaurioitumisen estämiseen. Myös liikenneturvallisuuden parantamishankkeita voidaan avustaa. Tien tason parantamiseen, esim. päällystämiseen tai tievalaistukseen avustusta ei yleensä myönnetä. Myöskään tavanomaista kunnossapitoa ei avusteta parantamisavustuksin.

Laajemmat kantavuuden parantamiseksi tarpeelliset kuivatusjärjestelmän eli ojien ja rumpujen parantamishankkeet kuitenkin voidaan hyväksyä. Samalla tavoin osana laajempaa hanketta voidaan hyväksyä mm. tien rakennekerrosten lisäämistä, tien muotoilua ja maakivien poistamista.

Avustettavat hanketyypit ovat tärkeysjärjestyksessä:

- huonokuntoisten siltojen ja rumpujen parantaminen
- pajojen routapaikkojen korjaaminen
- liikenneturvallisuuskohteet, esim. tien siirtäminen, vaarallisen kaarten oikaisu, vaarallisen mäen madaltaminen, liittymäkohdan parantaminen
- kuivatuksen ja kantavuuden parantaminen

Avustettavia kohteita ja avustusten suuruutta tiepiirissä harkittaessa otetaan huomioon hankkeiden kiireellisyys ja tärkeys. Viime vuosina tiepiirit ovat voineet avustaa n. 800–900 parantamishanketta vuodessa. Tietoja avustetuista hankkeista löytyy Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Avustettavat hankkeet voidaan karkeasti ryhmitellä oheisen taulukon mukaisesti. Vuosittaiset vaihtelut ovat suuria. Lisäksi jonakin vuonna avustuksia

voidaan erityisesti suunnata johonkin tiettyyn tarkoitukseen ja hankeryhmään.

Hankkeiden koko vaihtelee myös erittäin suuresti. Suurimmat avustettavat hankkeet saattavat olla useamman sadan tuhannen euron suuruisia. Pienimmät avustettavat hankkeet ovat parin tuhannen euron suuruisia.

Hanketyyppi	Osuus	Kustannusarvio keskimäärin
	%	€
Siltahankkeet	5 - 10	40 000 - 60 000
Rumpuhankkeet	5 - 10	5 000 - 10 000
Liikenneturvallisuushankkeet	5 - 10	10 000 - 20 000
Kantavuuden parantamishankkeet	60 - 80	15 000 - 30 000
Muut hankkeet	5- 10	10 000 - 15 000

Taulukko 2. Avustettujen hankkeiden tyypit ja keskimääräiset kustannukset.

5.1 Avustushakemus

Avustusta haetaan Tiehallinnon tiepiiriltä kirjallisesti. Hakemus tehdään yksityisen tien parantamisen valtionavustus -lomakkeelle. Hakemuslomakkeita on saatavissa tiepiireistä ja Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet sekä julkishallinnon lomakepalvelusivulta www.lomake.fi. Myös useimmilla kunnilla on hakemuslomakkeita saatavilla.

Jos tie ei aiemmin ole saanut kunnossapito- tai parantamisavustusta, on sen samalla haettava päätöstä tien avustuskelpoisuudesta. Hakemus tehdään yksityisen tien valtionavustuskelpoisuus -lomakkeella siten kuin edellä luvussa 4 on esitetty.

Päätös parantamishankkeen käynnistämisestä ja valtionavustuksen hakemisesta tehdään tiekunnan kokouksessa. Hoitokunta tai toimitsijamies ei voi pelkästään omalla päätöksellään ryhtyä hankkeen suunnitteluun ja avustuksen hakuun. Käytännössä tiekunnan kokous voi sitten valtuuttaa toimitelimen hyvinkin itsenäisesti hoitamaan koko suunnittelu-, avustushakemus- ja toteuttamisprosessin.

Yksityistieasetuksen mukaan parantamisavustusta on haettava tiepiiriltä hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista. Tiepiirit kuuluttavat lehti-ilmoituksilla ja kuntien kautta avustuksien vuosittaiset hakuajat. Yleensä hakemukset on jätettävä tiepiiriin kalenterivuoden loppuun mennessä ennen sitä vuotta, jolloin tiekunta on suunnitellut työt tekevänsä.

Käytännössä tiekunnan kannattaa mahdollisuuksien mukaan toimia ripeämmin. Jos tiekunta saa suunnitelman ja avustushakemuksen laadittua alkusyksyyn mennessä, ehtii tiepiiri tehdä tarvittavat maastotarkastukset jo saman vuoden aikana. Tällöin tiekunta voi parhaassa tapauksessa saada rahoituspäätöksen jo alkukeväästä.

Hakemukseen on liitettävä

- tien parantamista koskeva suunnitelma työselityksineen
- kartta, johon on merkitty tie ja sen vaikutusalueen pysyvä asutus ja parantamiskohteiden sijainti
- osakasluettelo tai yksikköluettelo kun työ tehdään omana työnä
- kustannusarvio eriteltynä (arvonlisävero huomioon otettuna)
- alueellisen ympäristökeskuksen aukkolausunto tarvittaessa
- alueellisen ympäristökeskuksen luvat tarvittaessa
- muut luvat ja suostumukset tarvittaessa

Erillistä rahoitussuunnitelmaa ei tarvita, vaan suunnitelma hankkeen rahoittamiseksi esitetään hakemuslomakkeella.

Tiekunnan on syytä jo ennen hakemuksen tekemistä olla yhteydessä tiepiiriin ja myös kuntaan. Näin tiekunta saa jo etukäteen arvion hankkeensa rahoitusmahdollisuuksista. Tiekuntaa voidaan samalla neuvota hankkeen mitoituksessa, suunnitelman laatimisessa ja avustushakemuksen täyttämässä. Myös muista käytettävissä olevista rahoitusmahdollisuuksista voidaan tiekuntaa neuvota. Luvussa 7 on lyhyesti kuvattu muita rahoitusmahdollisuuksia.

Samaan hankkeeseen ei voida myöntää tiepiirin yksityistieavustusta ja metsäkeskuksen metsätierahoitusta. Sen sijaan on mahdollista saada tien valtionavustuskelpoiseen osaan yksityistieavustusta ja saman tien metsätieosuu-teen metsätierahoitusta.

Siltojen parantamishankkeissa on lukuisia erityispiirteitä sekä suunnittelussa että toteuttamisessa. Nämä erityispiirteet on koottu omaksi luvukseen 6. Sil-
tahankkeita koskevat kuitenkin tässä luvussa esitettävät yleiset menettelyta-
pohjeet.

Kiireellisissä hankkeissa, joissa tien käyttö kokonaan estyy tai pahasti vai-
keutuu tai liikenneturvallisuus oleellisesti vaarantuu, noudatetaan nopeutet-
tua menettelyä. Tällaisia tapauksia ovat mm. tien tai sillan sortumiset ja pa-
hat routavauriot. Tällöin ei tietenkään edellytetä tiekunnan kokouksen pää-
töstä, tien yleinen avustuskelpoisuus selvitetään heti, työlle annetaan välit-
tömästi aloittamislupa ja avustuspäätös tehdään mahdollisimman nopeasti. Tiepiiri varaa osan käytettävissään olevista määrärahoista tällaisiin katastro-
fitarkoituksiin.

Kuvat 9 ja 10. Tie ennen perusparantamista ja sen jälkeen.

5.2 Suunnitelman laatiminen

Suurempien parantamishankkeiden suunnittelussa noudatetaan soveltuvin osin Tiehallinnon yleisten teiden suunnitteluohjeissa esitettyjä periaatteita. Koska suuremmissa hankkeissa yleensä käytetään ulkopuolista ammattisuunnittelijaa, ei tiekunnan edellytetä hallitsevan kaikkia ohjeissa esitettäviä teknisiä yksityiskohtia.

Julkisia hankintoja koskevia säädöksiä on noudatettava ulkopuolisen suunnittelijan hankinnassa, jos julkinen avustus on yli puolet hankkeen kustannuksista. Jos suunnittelun osuus hankkeen kustannuksista on vähäinen, kilpailuttamisvaatimuksen täyttää esim. se, että suullisesti kysellään tarjoajien hintoja. Suuremmissa hankkeissa, joissa myös suunnittelukustannukset ovat merkittävät, on tiekunnan kuitenkin syytä erityisesti etukäteen varmistua suunnittelijan ammattitaidosta ja hintatasosta. Tarjolla olevalta suunnittelijalta on syytä vaatia referenssiluettelo eli lista vastaavista toteutetuista hankkeista. Tiepiiristä ja kunnasta voi varmistaa tehtyjen suunnitelmien laadun.

Suunnitteluun voi pienemmissäkin hankkeissa sisältyä sellaisia erityispiirteitä, jotka edellyttävät ammattisuunnittelijan käyttämistä. Tällaisia ovat ainakin pohjavesi- ja Natura-alueilla tai niiden läheisyydessä toteutettavaksi ajatellut hankkeet.

Pienemmissä hankkeissa, joita valtaosa avustettavista hankkeista on, noudatetaan kevennettyä suunnittelumenettelyä. Hankkeesta laaditaan työselitys, josta käyvät ilmi toteutettavat työt, työmäärät ja työmenetelmät. Kohteet esitetään kartalla. Parantamistöistä on laadittu erityiset ohjekortit, jotka ovat saatavissa Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet. Tiepiiri antaa tiekunnalle tarpeellisia käytännön neuvoja mm. näiden ohjekorttien soveltamisesta.

Pohjatutkimuksilla ja/tai kantavuusmittauksilla voidaan varmistaa oikea ja taloudellisin kantavuuden parantamistapa ja rakennekerrosten oikea mitoitus. Tutkimuksia edellytetään tehtäväksi yleensä ainakin suuremmissa tienparannushankkeissa. Tutkimustarpeista on syytä neuvotella tiepiirin kanssa ennen suunnitelman laatimista.

Siltasuunnitelmien laatijalta vaaditaan erityisosaamista ja -pätevyyttä. Silta-hankkeista on enemmän luvussa 6.

Suunnitteluun liittyy myös tarvittavien viranomaislupien ja -lausuntojen hankkiminen. Tiekunta yleensä hankkii ne itse, mutta suuremmissa hankkeissa luvat ja lausunnot hankkii suunnittelija osana suunnitelman laatimista.

Hankkeeseen voi kuulua yksityistien liittymän parantaminen tai liittymän paikan muuttaminen yleiseen tiehen tai toiseen yksityistiehen. Tiepiiristä saa ohjeet liittymäluvan tarpeesta ja hakemisesta yleiseen tiehen sekä tarvittavat hakemuslomakkeet. Toiseen yksityistiehen liityttäessä tarvitaan naapuritiekunnan tai tieosakkaiden päätös. Joissain tapauksissa liittymäasia saataan joutua ratkaisemaan yksityistietoimituksessa.

Suuremmissa silta- ja rumpuhankkeissa ($\varnothing > 1$ m) tarvitaan yleensä alueellisen ympäristö-keskuksen aukkolausunto tai vahvistus siitä, ettei tällaista lausuntoa tarvita.

Jos tietä siirretään, tarvitaan maanmittaustoimiston toteuttama yksityistietoimitus. Hanke voidaan käytännössä käynnistää ja toteuttaa myös maanomistajien kirjallisilla suostumuksilla. Aina on kuitenkin syytä hakea vielä yksityistietoimitus tieoikeuksien siirtämiseksi uudelle tienosalle. Tässäkin tapauksessa on alueelliselle ympäristökeskukselle varattava lausunnonantomahdollisuus tien siirtämisestä.

Alueellinen ympäristökeskus valvoo luonnonsuojelulain noudattamista. Yksityistielaisissa on erityinen säännös (7a §) teiden tekemisestä ja parantamisesta Natura -alueilla tai niiden lähistöllä.

Alueellisen ympäristökeskuksen lausunto tarvitaan myös pohjavesialueilla toteuttavissa hankkeissa ja muuallakin käytettäessä kierrätysmateriaaleja esim. betonirouhe, kumirouhe, jne.

Kunnan ympäristöviranomaiselta voi varmistaa, tarvitaanko hankkeen toteuttamisessa vielä jokin lupa, esim. maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyö lupa.

Kuva 11. Rummun uusiminen.

5.3 Avustuspäätös

Avustushakemuksen käsittely alkaa tien valtionavustuskelpoisuuden varmistamisella. Tämän jälkeen tarkastetaan itse hakemus, suunnitelma ja kustannusarvio. Erityisesti kiinnitetään huomiota tarvittavien viranomaislupien ja -päätösten olemassaoloon. Tiepiirin edustaja tekee tarvittaessa maastotarkastuksen ennen avustuspäätöksen tekemistä.

Avustus evätään sellaisilta hankkeilta, jotka tiepiiri katsoo kokonaan avustuskelvottomiksi. Tiepiiri tekee kielteisen päätöksen myös sellaisista hankkeista, joista lisäselvityspyyntöjen jälkeenkin puuttuvat tarvittavat viranomaisluvut tai muut hankkeen toteuttamisen kannalta keskeiset päätökset tai suostumukset.

Jos hankkeen avustaminen ei määrärahasyistä ole mahdollista, voi tiepiiri ilmoittaa tilanteesta hakijalle ja pitää hakemuksen edelleen voimassa. Hakemus otetaan tällöin huomioon seuraavan vuoden avustuskohdeista päätettäessä. Tällä tavoin tiekunnan ei tarvitse erikseen uusia hakemustaan joka vuosi.

Tiepiirin lopullisessa myönteisessä avustuspäätöksessä määrätään avustusprosentti, avustuksen enimmäismäärä ja maksuaikataulu sekä mahdolliset työn tekemiseen liittyvät ehdot. Tällaisia ovat mm. hankintojen kilpailutamiseen liittyvät ehdot ja ohjeet sekä työn valmistumiselle asetettava määräaika.

Sellaisten töiden osalta ei avustusta makseta, jotka on tehty ilman tiepiirin lupaa ennen tiepiirin avustuspäätöstä.

Parantamishankkeiden avustusprosentista ei ole yksityiskohtaista säännöstä. Käytännössä avustusprosentti vaihtelee välillä 50–75 %.

Avustus maksetaan tiekunnalle aina hankkeen arvonlisäverollisista kustannuksista. Vaikka hankkeen toteuttajana olisi tiekunnan kanssa tehdyn hoitosopimuksen perusteella kunta, maksetaan avustus siinäkin tapauksessa verollisista kustannuksista.

Avustuspäätös lähetetään tiekunnalle hakemuksessa mainittuun osoitteeseen tavallisena kirjeenä. Päätökseen liitetään oikaisuvaatimusohje.

Tiekunnan on ilmoitettava tiepiirille kirjallisesti 60 päivän kuluessa avustuspäätöksen saamisesta, ottaako se avustuksen vastaan. Tämä on tarpeen, koska hankkeen laajuus, kustannusarvio ja avustusprosentti on voinut olennaisesti muuttua siitä, mitä tiekunta hakemuksessaan on esittänyt. Tätä tarkoitusta varten avustuspäätökseen liitetään tarvittava ilmoituslomake.

Tiekunnan on tarvittaessa tässä vaiheessa pidettävä ylimääräinen kokous asian päättämiseksi. Tiekunnan kokous on tosin jo voinut valtuuttaa toimielimen tietyissä rajoissa hyväksymään avustuspäätöksen ja tekemään vaadittavan ilmoituksen. Molemmissa tapauksissa ilmoitukseen on liitettävä ote tiekunnan pöytäkirjasta.

Samalla tiekunta ilmoittaa pankkiyhteystietonsa avustuserien maksamista varten. Myös työn toteuttamistapa ilmoitetaan, jos se jo on tiedossa. Työ voidaan tehdä omana työnä tai teettää urakalla. Ehdotus oman työn työnjohtajaksi tai urakan valvojaksi ilmoitetaan. Pienemmissä hankkeissa valvojaksi soveltuu yleensä hoitokunnan puheenjohtaja tai toimitsijamies. Suuremmis- sa hankkeissa tarvitaan enemmän teknistä asiantuntemusta. Kunnan tekni- sen toimen toimihenkilöt toimivat usein hankkeiden valvojina. Urakoitsijan edustaja ei voi toimia hankkeen valvojana.

Hankkeelle nimetyn ja hyväksytyt käytännön työnjohtajan tai urakan valvo- jan lisäksi myös tiepiirin nimeämä valvoja seuraa hankkeen toteuttamista mm. tarkastuskäynnein.

Tiekunta voi aloittaa työt lähetettyään avustuksen vastaanottoilmoituksen tiepiirille. Tiepiiri voi tarvittaessa antaa lisäohjeita työn toteuttamisesta ja val- vonnasta.

5.4 Hankkeen toteuttaminen

Hanke voidaan toteuttaa tiekunnan omana työnä, käyttämällä osaurakointia oman työn ohessa tai teettämällä työ kokonaisurakkana. Toteuttamistapa valitaan hankkeen laajuuden, töiden vaativuuden, tieosakkaiden osaamisen, koneiden ja työmahdollisuuksien, hankkeen aikataulun ja kustannusten pe- rusteella. Toteuttamistavan on oltava kokonaiskustannusten kannalta edullis- in.

Siltojen osalta hankkeiden toteuttamisessa on luvussa 6 esitettyjä erityisvaa- timuksia.

Tiepiiri voi avustuspäätöksessään asettaa ehtoja työn toteuttamiselle. Pie- nemmissä hankkeissa yleensä hyväksytään työn toteuttaminen tiekunnan omana työnä. Suuremmissa ja vaativimmissa hankkeissa tiekunnat käytän- nössä jo lähtökohtaisesti käyttävät osa- tai kokonaisurakkaa. Tiepiiri voi tätä avustuspäätöksessään myös edellyttää. Avustuspäätökseen liitetään myös urakan teettämiseen liittyviä käytännön ohjeita.

Erikoistyöt kuten räjäytystyöt ja vaativat maarakennustyöt teetetään aina asiantuntijoilla.

Tiekunnan omana työnä toteutettavaksi sopivat mm. puiden kaadot ja tien- varsien raivaus, kaivumaiden poisajo, rumpujen ja suodatinkankaiden asen- nus sekä jälkityöt lanauksineen.

Jos työ tehdään tieosakkaiden omana työnä tiemaksuja vastaan, syntyy tie- kunnan kirjanpitoon tosite. Siitä on käytävä ilmi

- tieosakkaan nimi
- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- työmäärä
- yksikköhinta

- yhteishinta
- mahdollinen arvonlisäveron osuus
- kuitattujen tiemaksujen määrä

Talkoilla tehdystä työstä on laadittava erillinen selvitys. Talkootöistä on pidettävä yksityiskohtaista tuntikirjanpitoa, josta käyvät ilmi

- työn tekemisen päivämäärät
- tehdyn työn kuvaus
- tekijän nimi
- kunkin tekijän työmäärä tunteina ja työn arvo euroina

Kunkin työntekijän pitää vahvistaa kirjanpito omalta osaltaan. Koko tuntikirjanpidon vahvistaa hoitokunnan puheenjohtaja tai toimitsijamies.

Tiehallinto noudattaa talkootyön arvon määrittelyssä maa- ja metsätalousministeriön asetusta maaseudun kehittämishankkeisiin myönnettävän tuen kohdentamisesta (295/2003). Sen mukaan talkootyön arvo on enintään 8,50 €/h tavanomaisessa työssä, enintään 13,50 €/h koulutusta ja kokemusta vaativassa työssä sekä traktori/vastaava kone + kuljettaja enintään 25 €/h ja kaivinkone + kuljettaja enintään 34 €/h.

5.5 Kilpailuttaminen

Valtionavustus jo yksin ja viimeistään yhdessä kunnanavustuksen kanssa kattaa yli puolet parantamishankkeen kustannuksista. Tie kunta on tällöin velvollinen noudattamaan lakia ja asetusta julkisista hankinnoista.

Urakka on käytännössä aina kilpailutettava. Suorahankinta joltakin urakoitsijalta ei siten ole mahdollista. Työn tekeminen omana työnä on hyväksyttävää vain tiepiirin päätöksellä.

Hankkeen toteuttamisesta voi tiekunnan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella kokonaisvastuullisesti vastata esim. kunta, metsäkeskus, yksityinen yritys tai ammattimainen tieisännöitsijä. Näissäkin tapauksissa urakka on kilpailutettava, ellei tiepiirin päätöksessä ole hyväksytty työn tekemistä omana työnä.

Tällaisissa tapauksissa on huolehdittava myös jääviyssäännöksiä täyttämistä. Tarjouskilpailuun osallistuva ei saa olla kilpailua järjestämässä eikä ratkaisemassa.

Tiekunta voi järjestää avoimen tarjouskilpailun julkaisemalla siitä ilmoituksen. Kaikille halukkaille yrityksille toimitetaan tarjouspyyntö. Tällainen menettely tulee yleensä kysymykseen vain suurissa parantamishankkeissa.

Tiekunta voi käyttää rajoitettua menettelyä lähettämällä tarjouspyynnön riittävälle määrälle luotettavaksi ja asiantuntevaksi tietämilleen yrityksille. Tarjouksen on oikeutettu tekemään sellainenkin yritys, jolta tarjousta ei ole pyydetty.

Tarjouspyyntöjen riittävänä määränä voidaan suurissa hankkeissa pitää viittä yritystä. Pienemmissä hankkeissa ja osaurakoissa riittää tarjouspyynnön lähettäminen kolmelle - neljälle yritykselle.

Tarjouspyynnössä esitetään:

- urakan tekninen määrittely riittävällä tarkkuudella
- maksuperusteet (yksikköhintaurakka, kokonaishintaurakka)
- maksuehdot sekä mahdolliset vakuudet
- urakan aikataulu
- tarjouksen jättämistapa ja -aika sekä voimassaolo
- tarjouskilpailun ratkaisuperusteet (pelkkä hinta tai hinnan ja laadun erilliset yhdistelmät)

Tarjoajilta voidaan edellyttää myös verovelka- ja eläkemaksutodistuksia. Yrityksen ennakoperintärekisterimerkinnästä tietunta voi varmistua verotoimistosta tai yritystietojärjestelmän Internet-tietopalvelusta www.ytj.fi.

Suunnitelma-asiakirjat voidaan liittää tarjouspyyntöön. Suunnitelmassa esitettyä kustannusarviota ei välttämättä kannata esittää. Se saattaa liiaksikin vaikuttaa tarjousten sisältöön. Tarjoajia on tietenkin kohdeltava tasapuolisesti. Jos jollekin tarjoajalle esitellään suunnitelman sisältöä tarkemmin, on samat tiedot annettava kaikille tarjoajille.

Tarjouspyyntö ja tarjous voidaan tehdä vapaamuotoisesti tai käyttäen esim. Maarakentajien keskusliiton SML:n laatimia maarakennustöiden urakka-asiakirjoja. Niitä voi tiedustella liiton aluetoimistoista ja kunnasta. Ne löytyvät myös SML:n Internet-sivulta www.sml.fi.

Urakkatarjoukset avataan avaamistilaisuudessa, josta laaditaan pöytäkirja. Tarjousten kirjaamisen jälkeen arvioidaan ensin tarjouksen jättäneet yritykset. Tarjouskilpailusta voidaan sulkea pois yritykset, joilla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä urakan toteuttamiseen tai jotka ovat laiminlyöneet verojen tai lakisääteisten sosiaalimaksujen suorittamisen. Tällaisille yrityksille on kirjallisesti ilmoitettava hylkäämisestä, ja kirjeeseen on liitettävä ohje muutoksenhausta markkinaoikeudessa.

Hyväksytyksi tulleiden yritysten tarjoukset arvioidaan tarjouspyynnössä kerrottuja perusteita noudattaen. Tarjousvertailun jälkeen tehdään ratkaisu urakkakilpailun voittajasta. Ratkaisusta ja sen perusteista ilmoitetaan kirjallisesti kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille. Kirjeeseen liitetään ohje muutoksenhausta markkinaoikeudessa. Tiehallinnon ohjeen malli on saatavilla Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Urakasta tehdään voittaneen tarjoajan kanssa kirjallinen sopimus, jossa sovitaan osapuolien velvollisuuksista, urakan suoritusajasta ja mahdollisesta takuusta, valvonnasta, työmaakouksista ja katselmuksista sekä maksuehdoista.

5.6 Avustuksen maksaminen

Avustuserät maksetaan työn edistymisen mukaan avustuspäätöksessä ilmoitetulla tavalla. Ensimmäinen erä voidaan maksaa töiden aloittamisen jälkeen myös ennakkona. Töiden aloittamisesta tiekunta voi ilmoittaa tiepiirille kirjallisesti tai puhelimitse.

Seuraavat avustuserät maksetaan, kun riittävästi kustannuksia on syntynyt. Myös seuraavia eriä koskevat ilmoitukset tiekunta voi tehdä kirjallisesti tai puhelimitse. Tiepiiri voi vaatia hankkeen kirjanpidon ja/tai tositteiden esittämistä.

Viimeistä avustuserää tiekunnan on haettava kirjallisesti yksityisen tien valtionavustuksen maksaminen -lomakkeella. Sen liitteenä annetaan selvitys hankkeen kustannuksista. Hakemukseen liitetään alkuperäiset tositteet ja tiliotteet. Jos hankkeen toteuttajana on kunta, ei alkuperäisiä tositteita kuitenkaan tarvita. Kunta liittää hakemukseen raportin hankkeen kirjanpidosta.

Tositteesta tulee käydä selville laskutettujen työsuoritusten tai tavaroiden lajit, määrät ja hinnat. Tositteiden asianmukaisuus voidaan varmistaa tiekunnan tiliotteista ja tarvittaessa kirjanpidosta.

Jos työ on kokonaan tai osaksi tehty tiekunnan omana työnä, on tieosakkaiden tekemistä töistä tehtävä erillinen selvitys.

Viimeinen erä maksetaan, kun työ on valmis ja maastotarkastuksen jälkeen hyväksytty. Tositteet palautetaan tiekunnalle hyväksymispäätöksen mukana. Myös hyväksymispäätökseen on mahdollista tehdä oikaisuvaatimusosoitus.

Kuva 12. Kaiteet ja reunapaalut lisäävät turvallisuutta.

6 SILTOJEN PARANTAMISEN AVUSTAMINEN

Sillat ovat liikenteelliseltä merkitykseltään, arvoltaan ja teknisiltä ratkaisuiltaan tärkein ja samalla vaativin osa yksityisteitä ja yksityistienpitoa. Niiden tarkastuksille, kunnossapidolle ja parantamiselle on siitä syystä asetettu erityisiä vaatimuksia.

Tiekunnalle ja sen toimielimelle on jo yksityistielaisissa asetettu velvollisuus seurata sillan kuntoa ja kantavuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin sillan korjaamiseksi tai painorajoitusten asettamiseksi. Tie kunta on vastuullinen myös siltarakenteiden ja -laitteiden, kuten esimerkiksi sillan kaiteiden kunnosta yleisen liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

Tiekunnan ja erityisesti sen toimielimen on huolehdittava siltojen asianmukaisesta kunnossapidosta, jotta tieosakkaille ei aiheudu kohtuuttomia kustannuksia kunnossapitotöiden laiminlyöntien takia välttämättömistä siltojen parantamisista.

Siltojen ylläpitotehtäviin kuuluvat:

- siltojen säännölliset yleistarkastukset ja tarvittavat erikoistarkastukset
- siltojen hoitotyöt
- vuosittaisten kunnostustöiden suunnittelu ja toteuttaminen
- suurempien peruskorjausten suunnittelu ja toteuttaminen

6.1 Siltojen tarkastukset

Yksityistiesiltojen tarkastuksista ja kunnossapidosta on yksityiskohtaiset ohjeet julkaisussa Yksityisten teiden kunnossapito, Tiehallinto 1999. Julkaisua on eri yhteyksissä jaettu valtionavustuskelpoisille tiekunnille. Sen painos on loppunut, mutta julkaisu on edelleen saatavissa Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/yksityistiet.

Siltojen tarkastuksella pyritään havaitsemaan siltoihin tulleet vauriot hyvissä ajoin niin, että kunnossapito- ja korjaustyöt voidaan ajoittaa sekä liikenneturvallisuuden että taloudellisuuden kannalta parhaimmalla tavalla ja suurempien vahinkojen syntymisen voidaan estää.

Valtion ja kunnan avustamilla teillä sillat tarkastetaan avustusten käyttöön liittyvän valvonnan yhteydessä. Lisäksi tiekunnan on itse tarkkailtava siltoja jatkuvasti niin, ettei mitään yllättäviä vaurioita pääse syntymään, sillä tiekunta on viime kädessä vastuussa siltojen kunnosta.

Pienuköt viat ja puutteet poistetaan mahdollisuuksien mukaan heti. Pahempien vikojen syyt tulee aina selvittää ennen korjauksia niin, että samalla kun vaurio korjataan, poistetaan myös sen aiheuttaja. Näin voidaan estää vaurion nopea uusiutuminen. Jos silta on niin huonossa kunnossa, ettei hoitotoimenpiteiden katsota auttavan, on silta kunnostettava tai perusparannettava.

6.2 Siltojen kunnostaminen ja parantaminen

Siltojen tavanomaiseen kunnossapitoon kuuluu paitsi hoitotöitä myös säännöllisiä kunnostustöitä. Tällaisia ovat mm. puurakenteiden korjaukset, kaiteiden korjaukset, teräsrakenteiden maalaus, vesien poisjohtaminen sillalta sekä muut pienet korjaustyöt, joiden avulla estetään sillan kunnan heikkeneminen. Nämä työt kuuluvat siis kunnossapitoon, eikä niihin yleensä myönnetä valtionavustusta.

Sen sijaan suuremmat korjaustyöt, kuten siltarakenteiden uusiminen, sillan korvaaminen putkisillalla tai rummulla tai koko sillan uusiminen katsotaan sellaisiksi parantamistöiksi, joihin tiekunta voi hakea valtionavustusta.

Sillan kunnostus- ja korjaustarpeita ja niiden rahoitusmahdollisuuksia selvittäessään tiekunnan kannattaa hyvissä ajoin olla yhteydessä tiepiiriin.

Kuva 13. Kiireellisen korjaamisen tarpeessa oleva puusilta.

6.3 Avustuksen hakeminen

Valtionavustuksen hakemiseen, hakemuksen käsittelyyn ja päätöksentekoon sekä avustuksen maksamiseen liittyvät toimet ja määräajat ovat samat kuin edellä luvussa 5 on esitetty.

6.4 Suunnitelman laatiminen

Siltahankkeista tarvitaan yleensä aina asiantuntijan laatima suunnitelma valtionavustushakemuksen liitteeksi. Suunnitelmat laaditaan noudattaen soveltuvin osin Tiehallinnon sillansuunnitteluohjeita. Tarvittavat viranomaisluvut ja -lausunnot hankkii yleensä suunnittelija.

Tiekunnan kannattaa siltahankkeessa aina ensin olla yhteydessä tiepiiriin joko itse tai kunnan kautta, jos kunta osallistuu hankkeen rahoitukseen ja

toteuttamiseen. Tiepiiristä saa suunnitteluohjeita ja myös tietoja kuhunkin hankkeeseen sopivista, osaavista suunnittelijoista. Tiehallinnon käyttämistä suunnittelijoista löytyy tietoja myös Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/sillat.

Tiepiirin silta-asiantuntija tarkastaa aina avustushakemuksen liitteenä olevat siltasuunnitelmat ja antaa niistä lausuntonsa. Jos kyseessä on joku muu kuin tyyppiirustusten mukaan rakennettava silta, lähettää tiepiirin siltainsinööri sen Tiehallinnon keskushallintoon hyväksyttäväksi. Tarvittaessa tehdään maastotarkastus, josta ilmoitetaan tiekunnalle.

Kuva 14. Suuri yksityistiesilta.

6.5 Töiden toteuttaminen

Tiepiiri antaa avustuspäätöksessään tarvittavat määräykset ja ohjeet töiden toteuttamiseksi. Oman työn tekemiseen ja töiden kilpailuttamiseen liittyvät yleiset menettelytavat on esitetty edellä luvussa 5.

Siltojen osalta töiden toteuttamiseen liittyy eräitä erityispiirteitä. Työt on toteutettava Tiehallinnon urakointivaatimusten mukaisesti ja myös Tiehallinnon hyväksymiä urakoitsijoita kilpailuttaen ja käyttäen, jos hankkeeseen sisältyy 1. lk:n betonirakenteita, kantavia teräsrakenteita, liimapuupalkkeja tai muutoin vaativia rakenteita.

Tiehallinnon käyttöönsä hyväksymistä urakoitsijoista löytyy tietoja myös Tiehallinnon Internet-sivulta www.tiehallinto.fi/sillat.

Muissa hankkeissa tiekunta voi tehdä työt tai osan niistä itsekin ja käyttää muitakin osaavia urakoitsijoita.

Töiden valvojalle tiepiiri yleensä asettaa päätöksessään erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Hoitokunnan puheenjohtaja tai toimitsijamies harvoin tulee kysymykseen siltahankkeen valvojana. Yleensä valvojana toimii teknisen koulutuksen saanut ja siltahankkeisiin perehtynyt, urakoitsijasta riippumaton ammattilainen. Parhaiten sillan valvonta onnistuu sen suunnittelijalta, mikäli rakennussuunnitelmaa ei ole tilannut sillan urakoitsija. Tiepiiri ja kunta anta-

vat neuvoja tiekunnalle valvojan löytämiseksi. Usein kunnan teknisen toimen toimihenkilöt toimivat siltahankkeiden valvojina.

Myös urakoitsijalla voi etenkin suuremmissa hankkeissa olla oma valvoja, joka urakoitsijan puolelta seuraa, että työt tehdään suunnitelmien, vaatimusten ja ohjeiden mukaisesti. Tällöinkin tilaajalla tulee olla oma pistokoeluonteinen valvonta.

Hankkeelle nimetyn ja hyväksytyn valvojan lisäksi myös tiepiirin nimeämä valvoja ja tiepiirin silta-asiantuntija seuraavat hankkeen toteuttamista mm. tarkastuskäynnein, joista ilmoitetaan tiekunnalle.

Kuva 15. Peruskorjattu yksityistiesilta.

7 MUUT RAHOITUSMAHDOLLISUUDET

Yksityisteiden kunnossapitoon on yksityistielain mukaisen valtionavustuksen lisäksi mahdollista saada avustusta myös kunnalta. Yksityisteiden parantamiseen on mahdollista saada avustusta useammastakin lähteestä. Kaikissa avustusjärjestelmissä on omat avustusehtonsa ja omat hakumenettelynsä.

7.1 Kunnanavustukset kunnossapitoon

Yksityistielain mukaan kunta päättää kunnan varoista yksityisen tien tienpiitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin yksityisen tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi.

Avustusehdot vaihtelevat hyvin paljon eri kunnissa. Tiekuntavaatimus ei ole ehdoton, vaan monet kunnat avustavat myös järjestäytymättömiä teitä. Yleensä kunnat vaativat vähintään yhden pysyvästi asutun talouden avustettavan tien varrella. Tiepituuden vähimmäisvaatimus on yleisimmin 300-500 m välillä.

Valtionapukelpoisista teistä n. 15 % on hoitosopimuksilla kuntien kunnossapidettävänä. Hoitosopimukset ovat tyypillisimpiä Kainuun, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Myös Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on paljon tällaisia hoitosopimuskuntia. Yksittäisiä hoitosopimuskuntia on muisakin maakunnissa. Valtaosin yksityistiet ovat meillä kuitenkin tiekuntien itsensä hoidossa.

7.2 Kunnanavustukset parantamishankkeisiin

Kunta yleensä osallistuu valtion avustamiin parantamishankkeisiin omalla rahoitusosuudellaan. Kunta voi rahoittaa jotakin pienempää hanketta myös yksin. Lisäksi kunta voi antaa avustusta sellaisenkin tien parantamiseen, joka ei täytä valtionavustusehtoja. Näin myös tiekunnattomat tiet voivat saada avustusta. Kunnan avustuksista voi tiedustella kunnan yksityistieasioita hoitavalta virkamieheltä.

Kunnanavustuksen suuruus esitetään jo valtionavustushakemuksessa, jos se on tiedossa. Monet kunnat tekevät kuitenkin oman avustuspäätöksensä vasta tiekunnan saatua valtionavustuspäätöksen tiepiiriltä.

7.3 Työllisyyslain mukaiset avustukset

Myös työllisyyslain perusteella voidaan pahimmilla työttömyysalueilla myöntää avustuksia työllistäviin yksityisteiden parantamishankkeisiin. Tällaista avustumahdollisuutta tiekunnan kannattaa tiedustella kunnan kautta, koska avustettavien hankkeiden tulee yleensä olla kunnan hankkeita. Mahdollisuuksia voi tiedustella suoraan myös TE-keskuksen työ-voimaosastolta tai tiepiiristä.

Työllisyyslain mukaisten avustusten merkitys yksityistiehankkeissa on viime vuosina ollut melko vähäinen.

7.4 Metsäteiden avustukset

Metsätien perusparantamiseen on tieosakkaiden mahdollista saada kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaista ns. Kemera-rahoitusta. Metsäliikenteen tieyksiköiden osuuden tulee olla vähintään 40 %. Tietä ei välttämättä ole tarvinnut tehdä metsänparannusvaroin. Tätä rahoitusta voi siten saada pysyvänkin asutuksen tai loma-asutuksen käytössä oleva tie. Lisätietoja saa alueellisesta metsäkeskuksesta.

Samaan hankkeeseen ei voida myöntää sekä Kemera -rahoitusta että tiepiirin yksityistieavustusta. Sen sijaan on mahdollista saada tien valtionavustuskelpoiseen osaan yksityistieavustusta ja saman tien metsätieosuuteen Kemera -rahoitusta.

7.5 Maatilalain mukaiset avustukset

Rahoitettaviin maatilan tuotannollisiin investointeihin eivät enää kuulu viljelys- ja tilustiet ja niiden parantaminen. Porotalouden ja luontaiselinkeinon harjoittajien investointituki sen sijaan kattaa edelleen myös tieinvestoinnit.

7.6 EU-hankerahoitus

EU-rahoitusta voi saada jopa tavanomaiseen yksityistien parantamishankkeeseen. Yleensä tien parantamisen on kuitenkin liityttävä johonkin rahoituskelpoiseen yritystoiminnan tai matkailun kehittämishankkeeseen. Jokin erityispiirre parantamishankkeessa, esim. historiallisesti arvokkaan sillan säilyttäminen, saattaa ainakin osaksi tuoda hankkeeseen myös EU-rahoitusta.

Tiehallinnon ja kunnan kautta on saatu EU-rahoitusta myös yksityisteihin, mm. paikallis-tieksi muutettavan yksityistien kuntoonpanoon ja yksityisteiden

liittymäjärjestelyihin. Yleisten teiden ja yksityisteiden tieympäristön parantamiseen on myös saatu työllistävää EU-rahoitusta.

Kaikissa tällaisissa EU-hankkeissa on syytä olla yhteydessä maakunnan liittoon, josta saa tietoja myös muista, esim. kansallisista aluekehitysohjelmissä ja niiden rahoituksesta. Maakunnan liitto osaa ohjata myös oikean rahoittajaviranomaisen puolelle.

7.7 Muut rahoitusmahdollisuudet

Myös erilaisiin ympäristöhankkeisiin on mahdollista saada EU-rahoitusta ja/tai kansallista rahoitusta. Kulttuurihistoriallisesti merkittävien tieympäristöjen kehittämissuunnittelu ja myös parantamistöiden toteutus ovat näistä esimerkkejä. Tien siltoja ja rumpuja voidaan joissakin tapauksissa parantaa osana laajempien kuivatusjärjestelmien toteuttamista. Tällaisista avustumahdollisuuksista tietää alueellinen ympäristökeskus.

Tietä koskevan maanmittaustoimituksen ollessa vireillä, kannattaa toimitusmiehiltä tiedustella erilaisia rahoitusmahdollisuuksia. Joissakin maanmittaustoimituksissa, esim. uusjaossa, toteutetaan tienparannustöitä myös valtion varoin.

Saaristolaki velvoittaa valtion ja kunnat toimimaan saariston elinkeinojen, liikenneyhteyksien, palvelujen ja ympäristön turvaamisen puolesta. Saariston lautta-, lossi-, silta- ja tie-hankkeilla onkin tietynlainen etusija rahoituksesta päätettäessä. Varsinaista erityisrahoitusta saariston tiehankkeisiin ei ole.

Yksityinen rahoitus on tietysti luonnollisin rahanlähde yksityistiellä. Mutta uudenlaista kehitystä tällä rintamalla ovat suurimpien tienkäyttäjien, esim. teollisuusyrityksien ja liikennöitsijöiden sponsorirahat vaikkapa jonkin routapainan täsmäparantamiseen.

LIITE: YKSITYISTIELAIN JA -ASETUKSEN KESKEISET SÄÄNNÖKSET

YKSITYISTIELAKI

Yksityistelaki 6 §

Tienpito käsittää tien tekemisen ja kunnossapidon.

Tien tekemisellä tarkoitetaan uuden tien rakentamista sekä ennestään olevan tien siirtämistä, levittämistä ja muuta parantamista.

Tien kunnossapidoksi katsotaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien pysyttämiseksi sen tarkoitusta vastaavassa kunnossa, niihin luettuina tien aukipitäminen talvella ja puhtaanapito.

Yksityistelaki 93 §

Valtion varoista voidaan valtion talousarviossa olevien tähän tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa antaa vuosittain avustusta sellaisen autolla-ajokelpoisen yksityisen tien kunnossapitoon ja parantamiseen, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja

- 1) jolla on paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys; tai
- 2) joka on tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytienä vähintään yhden kilometrin matkalla ja jonka vaikutuspiirissä on vähintään kolme pysyvästi asuttua taloutta.

Valtionavustusta ei myönnetä tiekunnan tiehen kuuluvalle, pelkästään maatai metsätalouskäytössä olevalle taikka pelkästään vapaa-ajan asuntoihin johtavalle tien osalle eikä myöskään asema- tai rakennuskaava-alueella olevalle tielle tai tien osalle.

Yksityistelaki 93 a §

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun avustuksen enimmäismäärä on momentin 1 kohdassa mainitulla tiellä 75 prosenttia tien laskennallisista kunnossapitokustannuksista ja 2 kohdassa mainitulla tiellä 75 prosenttia tien sen osan laskennallisista kunnossapitokustannuksista, joka jää jäljelle, kun tien avustuskelpoisesta pituudesta vähennetään 100 metriä kutakin sen vaikutuspiirissä olevaa pysyvästi asuttua taloutta kohti. Laskennallisista kunnossapitokustannuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

Lauttapaikan ja vuosittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia ja talvitien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapito-kustannuksista.

Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa yksityistiekunnille ennakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista.

Yksityistelaki 93 b §

Jos tie tai sen osa olosuhteiden muuttumisen vuoksi ei enää täytä 93 §:n 1 momentissa säädettyjä avustuksen saamisen edellytyksiä, avustus lakkauteaan.

Asemakaava-alueella, lukuun ottamatta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 10 luvun mukaista ranta-asemakaavaa, olevalta tieltä tai sen osalta avustus lakkautetaan sen jälkeen, kun kunta on 3 §:n 3 momentin mukaisesti ottanut tienpidon hoitaakseen tai kun kaavan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta.

Yksityistielaki 95 §

Kunta päättää sen varoista yksityisen tien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin yksityisen tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi.

Yksityistielaki 96 §

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama on voimassa tiestä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Säännöllisen liikenteen harjoittamiseen tarvitaan tällöinkin tiekunnan tai tieosakkaiden lupa samoin kuin tien käyttämiseen sellaiseen toimintaan, joka selvästi lisää kunnossapitokustannuksia 80 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle, voidaan kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden tienkäyttö kieltää tai sitä rajoittaa.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien parantamisessa tai uuden tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päätymisestä lukien noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

Yksityistielaki 97 §

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää tiepiiri, jonka alueella tie tai suurin osa siitä on.

Yksityistielaki 97 a §

Valtionavustukseen oikeutettujen yksityisten teiden kunnossapitoa voidaan seurata Tiehallinnon valitsemien tarkkailuteiden avulla. Tarkkailutiekseä valitun tien tiekunta on velvollinen antamaan Tiehallinnolle seurantaa varten tarvittavia tietoja.

Yksityistielaki 98 §

Valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

Yksityistielaki 98 a §

Valitus tiepiirin valtionapua koskevaan päätökseen tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä tie tai suurin osa siitä sijaitsee. Tässä laissa tarkoitettuihin valtionapuihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Yksityistielaki 109 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella. Tielaitos antaa valtionavustusta ja siihen oikeutettujen teiden pitoa koskevat ohjeet.

Maanmittauslaitos antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet menettelystä tietoimiuksessa ja tielautakunnan toimituksessa.

YKSITYISTIEASETUS

Yksityistieasetus 8 §

Yksityisellä tiellä on paikkakunnan liikenteessä huomattava merkitys, jos:

- 1) tietä käytetään yleisesti läpikulkuliikenteeseen; tai
- 2) tien varrella on palvelulaitoksia tai muita merkittävästi liikennettä aiheuttavia toimintoja.

Pysyvän asutuksen pääsytienä pidetään sen pääasiallista kulkuyhteyttä paikalliseen hallinto- tai palvelukeskukseen. Pysyvästi asuttuna taloutena pidetään asuntoa, jossa asutaan ympäri vuoden ja joka on väestötietolain (507/1993) väestötietojärjestelmään talletettu asuinpaikka.

Yksityistieasetus 9 §

Hakemus valtionavustuksen saamiseksi yksityisen tien kunnossapitoon on jätettävä tiepiirille viimeistään elokuussa ennen sitä kalenterivuotta, jonka alusta avustusta haetaan. Hakemukseen on liitettävä pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta ja ajan tasalla oleva osakasluettelo sekä kartta tiestä ja sen vaikutusalueesta. Osakasluettelosta ja kartasta tulee käydä ilmi tien vaikutusalueen pysyvä asutus.

Yksityistieasetus 10 §

Tiepiiri ratkaisee valtionavustushakemuksen ennen sen vuoden loppua, jona se on jätetty. Päätöksessä määrätään tiepiirin mittauksen perusteella avustettava tiepituus ja tien kunnossapitoluokka tieosittain.

Erityisestä syystä tiepiiri voi käsitellä myös määräajan jälkeen jätetyn avustushakemuksen.

Yksityistieasetus 11 §

Valtionavustuspäätös on voimassa toistaiseksi. Jos niissä olosuhteissa, joiden perusteella avustuspäätös on tehty, on tapahtunut merkittävä muutos, tiepiiri voi muuttaa päätöstään. Jos 1 momentissa tarkoitettu asia tulee vireille tiepiirin aloitteesta, tiekunnalle on varattava ennen asian ratkaisemista tilaisuus tulla kuulluksi.

Yksityistieasetus 12 §

Valtionavustusta saavat tiet jaetaan neljään kunnossapitoluokkaan. Tien kunnossapito-luokka määrätään sen kunnossapitotarpeen perusteella. Tien osat voivat kuulua eri kunnossapitoluokkiin.

Yksityistieasetus 13 §

Laskennallisia kunnossapitokustannuksia määritettäessä lähtökohtana käytettävät kunnossapidon kilometrikustannukset ovat vuoden 2002 kustannustasossa 910 euroa. Tiehallinto tarkistaa nämä kustannukset vuosittain maa-rakennuskustannusindeksin muutoksen mukaisesti. Kunnossapitoluokittain kilometrikustannukset määritetään 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten perusteella käyttäen seuraavia kertoimia:

Kunnossapitoluokka Kerroin

1 1,50

2 1,25

3 1,00

4 0,75

Yksityistieasetus 14 §

Tiekunta toimittaa lauttapaikan, vuosittain purettavan sillan ja talvitien osalta tiepiirille selvityksen kunnossapitovuoden kustannuksista viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Erityisestä syystä tiepiiri voi käsitellä myös määräajan jälkeen jätetyn 1 momentissa mainitun selvityksen.

Yksityistieasetus 15 §

Tiepiiri valvoo valtionavustusta saavien teiden kunnossapitoa vähintään kerran kolmessa vuodessa tiellä pidettävässä tarkastuksessa. Tiepiirin on varattava tiekunnan edustajille tilaisuus osallistua tarkastukseen.

Yksityistieasetus 16 §

Tiepiiri maksaa valtionavustuksen tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille mahdollisuuksien mukaan viimeistään kunnossapitovuoden joulukuussa. Lauttapaikkojen, purettavien siltojen ja talviteiden avustukset ja mahdolliset ennakot maksetaan kuitenkin viimeistään toukokuussa. Avustusprosentti määrätään maksamispäätöksessä. Avustus maksetaan täysinä euroina alaspäin lähimpään euroon pyöristettynä. Pienin maksettava avustus on 10 euroa.

Yksityistieasetus 17 §

Tiepiiri laatii vuosittain 10 ja 11 §:n nojalla tehdyistä päätöksistä yhdistelmän sekä lähettää siitä otteen tiedoksi asianomaiselle kunnalle.

Yksityistieasetus 18 §

Valtionavustusta tien parantamiseen voidaan harkinnan mukaan antaa yksityistielain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun tien, siihen kuuluvien alueiden sekä rakenteiden ja laitteiden, erityisesti siltojen, vaurioitumisesta johtuviin töihin, joiden ei voida katsoa kuuluvan yksityistielain 6 §:n 3 momentin mukaiseen tien kunnossapitoon.

Valtionavustusta tien parantamiseen on haettava tiepiiriltä hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista. Hakemukseen on liitettävä parantamistöiden suunnitelma ja kustannusarvio.

Avustusprosentti, avustuksen maksuaikataulu sekä mahdolliset työn tekemiseen liittyvät ehdot määrätään tiepiirin avustuspäätöksessä. Avustusta ei makseta, ellei siihen ole erityistä syytä, sellaisten töiden osalta, jotka on tehty ilman tiepiirin lupaa ennen tiepiirin avustuspäätöstä.

Yksityistieasetus 21 §

Tiekunta voi tehdä kunnan kanssa sopimuksen tienpidosta. Tällöin kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä valtionavustuksen hakemisesta, maksamisesta ja muutoksenhausta tiekunnan osalta säädetään. Sopimuksesta riippumatta tiekunta on edelleen tienpitäjä.

